

PERSONATGES POLÍTICS I SOCIALS RELLEVANTS ►

MOHANDAS KARAMCHAND GANDHI (MAHATMA GANDHI) (1869-1948) ►

És un dels personatges més carismàtics de la lluita per la independència de l'Índia. Advocat de professió, la seva destinació a Sud-àfrica l'anima a treballar a favor de la minoria índia que hi viu, funda un diari, una organització, i aconsegueix, amb la utilització de la protesta no violenta, el seu primer èxit enfront d'un Govern.

De retorn a l'Índia, i malgrat el rebuig inicial a participar-hi, s'integra al moviment nacionalista del país i arriba a ser elegit president del Congrés Nacional Indi (INC), des d'on exerceix les màximes pressions sobre el Govern britànic per assolir la independència del país. Pateix diversos empresonaments durant aquesta lluita pacífica de resistència.

El seu pensament, influenciat pel jainisme, el Gujarat, i el cristianisme pacifista, determina les *armes* utilitzades: la desobediència civil, *hartal*, i la resistència no violenta, *satyagraha* o camí de veritat; eines de lluita que acompanyen les manifestacions i marxes multitudinàries, les reivindicacions d'un estil de vida propi (utilització del *khadi* blanc tradicional) i les consignes per boicotejar la compra de productes britànics.

Gandhi, que havia lluitat per mantenir la unitat entre hindús i musulmans, veu com el país queda dividit confessionalment. Desencantat per la interessada utilització que l'INC fa dels principis de la seva lluita, abandona el partit i dedica els darrers anys de la seva vida a la defensa dels drets dels *intocables* i a la creació d'un nou sistema educatiu a les àrees rurals. Un fanàtic hindú acaba amb la seva vida, perquè l'acusa d'intentar debilitar el Govern sorgit amb la independència.

JAWAHARLAL NEHRU (1889-1964) ►

Primer ministre de l'Índia independent, el *Pandit* (mestre) Nehru segueix el camí obert per Gandhi. A diferència dels discursos grandiloqüents dels polítics, Nehru i el seu pare (Motilal Nehru, destacat advocat i activista independentista) queden enlluernats per la perseverança i la resistència pacífica de Gandhi.

Nehru i Gandhi es trobaran en el si del Congrés Nacional Indi (INC), a les manifestacions i fins i tot a la presó, on Nehru hi estarà un total de nou anys al llarg de la seva vida. Aquest advocat format a Anglaterra, esdevé un ídol per al seu poble des que és elegit per Gandhi president de l'INC (1929) fins a la seva mort.

Nehru condueix l'Índia cap a una era de desenvolupament tecnològic i científic i a la població del país cap al respecte pels valors democràtics i a la necessitat d'implicar-se en la lluita contra la pobresa i el desigual sistema de castes. La seva moderna política secular inclou el discurs social de Gandhi, però amb un llenguatge més modern. Tot i les contradiccions (com el suport a la invasió soviètica d'Hongria), lidera, juntament amb l'indonesi Sukarno i l'egipci Nasser, el moviment de països no-alineats.

Els quatre pilars de la seva política interna (democràcia, secularisme, socialisme i unitat) són fonamentals per defensar una economia mixta, a mig camí entre el capitalisme del Regne Unit i l'economia planificada de la Unió Soviètica, com també per deixar un legat de reformes institucionals que porten a la llibertat de premsa, l'enfortiment de les institucions civils, un sistema judicial compromès i el control civil de l'exèrcit.

INDIRA (PRIYADARSHINI) GANDHI (1917-1984) ►

Possiblement la figura més controvertida de la nissaga dels Nehru-Gandhi, Indira arriba a ser primera ministra el 1966, càrrec que ocupa fins a la seva mort, amb un parèntesi de tres anys. Estadista i amb gran ambició política, s'inicia dins el Congrés Nacional Indi (INC) com a consellera política del seu pare, Nehru, i el 1959 n'és elegida presidenta. Ministra d'Informació en el Govern de Lal Bahadur Shastri, el succeeix en el càrrec en un perillós equilibri entre les ales dreta i esquerra del partit.

L'estela de culte iniciada pel seu pare és engrandida amb Indira, tant per la seva lluita contra la pobresa, *Garibi hatao*, com per la victòria sobre el Pakistan, que culminarà amb la independència de Bangladesh. Durant el seu mandat es crea una xarxa de bancs nacionalitzats, s'incrementa la producció per a la revolució verda i s'inicien les primeres polítiques ambientals, com també el programa nuclear indi.

En resposta a l'acusació de frau electoral (1975) per part del Tribunal Suprem d'Allahabad (Uttar Pradesh), Indira decreta l'estat d'emergència que durarà dos anys, empresona centenars d'opositors i limita les llibertats civils, alhora que s'atorga poders extraordinaris. Després de la derrota electoral de 1977, passa a liderar una facció de l'INC sota el nom d'INC(I) (amb la I d'Indira), amb la qual reprèn el poder el 1980. La dura repressió, especialment sobre la comunitat sikh del Punjab, culmina amb l'operació *Blue Star*, un atac de l'exèrcit sobre l'espai més sagrat dels sikh, el *Harmandir Sahib* o Temple Daurat d'Amritsar, la qual acaba amb la vida de gairebé 500 sikh. Poc després Indira mor assassinada a mans dels seus escortes sikh.

RAJIV GANDHI (1945-1991) ▶

Malgrat haver-se mantingut al marge de la política durant gran part de la seva vida, aquest pilot d'avions comercials arribarà a la política com a successor de la seva mare, Indira Gandhi, i com ella serà primer ministre (1984-1989), i continuarà treballant en política fins a la seva mort, també violenta.

Arriba a la vida política per la mort accidental el 1980 del seu germà, Sanjay, mà dreta d'Indira. Assessor d'Indira en un primer moment, és elegit diputat al Parlament (1981) i secretari general de l'INC (1983).

Durant el seu mandat, Rajiv posa en marxa un programa de liberalització i modernització de les estructures econòmiques, mentre continua amb els esforços per reduir la pobresa i la influència del sistema de castes. Tot i ser considerat un polític dialogant i reflexiu, algunes veus l'acusen d'haver instigat les revoltes antisikh, que tenen lloc poques hores després de l'assassinat d'Indira i que acaben amb la vida de més de 10.000 sikh. El 1987 envia forces de manteniment de la pau a Sri Lanka, en un intent d'acabar amb la violència entre tàmls i cingalesos.

A la derrota electoral de 1989 hi contribueixen diferents factors: objectius econòmics no assolits, l'agitació del Punjab, les derrotes militars a Sri Lanka i els escàndols de corrupció. El 1991 és assassinat per una activista suïcida tàmil, prop de Madràs, actual Chennai, quan va a fer un acte de campanya.

SONIA (MAINO) GANDHI (1946-) ▶

Dona, italiana i cristiana. Una primera ministra de l'Índia amb aquestes característiques podria ser utilitzada per l'oposició per posar tots els entrebancs possibles a l'estabilitat del Govern sorgit de les eleccions de maig de 2004. Aquestes semblen ser les raons implícites a la renúncia de Sonia Gandhi al càrrec de primer ministre –a favor de Manmohan Singh–, després que la coalició encapçalada per l'INC derrotés a la del fins aleshores primer ministre Atal Bihari Vajpayee.

Sempre volent mantenir-se al marge de la política i gelosa de la intimitat familiar, Sonia va ser molt poc favorable a l'entrada en política del seu marit, Rajiv. Desaparegut Rajiv (1991), l'interès per traduir en vots la simpatia i solidaritat nascudes amb el seu assassinat, fa que els ulls de líders i militants de l'INC es girin cap a ella. Però Sonia es reclou a la seva residència de Nova Delhi amb la seva família. El 1997, però, s'integra com a membre de base del partit i participa en la convenció del partit a Calcuta, actual Kolkata, en el 50 aniversari de la independència del país amb un curt i vibrant discurs, després del qual és reclamada com a líder *natural* del partit.

Davant les eleccions anticipades per Vajpayee, que se sap guanyador, Sonia fa una campanya molt agressiva. El seu discurs social enfrontat al discurs patriòtic de Vajpayee, de qui qüestiona l'abast dels èxits del seu Govern, aconsegueix un ampli suport entre els camperols, joves, comerciants i intocables i la victòria per a la seva coalició.

MANMOHAN SINGH (1932-) ▶

Primer ministre indi des de 2004, Singh és el primer sikh que ocupa aquest càrrec en un país de majoria hindú. Nascut a l'actual Punjab pakistanès, es forma com a economista a Chandigarh, Cambridge i Oxford. Ideològicament es presenta com a crític del model desenvolupista socialitzant pres per l'INC des de Nehru, admirador de Margaret Thatcher i pioner del liberalisme econòmic a l'Índia.

El seu pas per l'escenari internacional comença a finals dels seixanta com a alt funcionari de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Comerç i el Desenvolupament (UNCTAD) i com a secretari general de la Comissió Sud del moviment de països no-alineats (finals dels vuitanta). El 2000 és nomenat pel secretari general de Nacions Unides per formar part del Grup de Persones Eminents encarregades d'assessorar-lo en qüestions d'ajuda al desenvolupament. En l'àmbit intern, la seva carrera política té alts i baixos, i no sempre està lligada al mateix partit polític, però la imatge de persona honesta li suposa una bona carta de presentació.

A les eleccions de 2004, Sonia Gandhi el col·loca a primera fila del seu planter de col·laboradors. La negativa de Sonia a posar-se al capdavant del Govern provoca una caiguda espectacular de la Borsa de Mumbai, però Singh tranquil·litza els mercats i, a instàncies de Sonia, és proposat com a candidat a primer ministre. El president de la República, el musulmà A.P.J. Abdul Kalam, encarrega formalment a Singh la formació del nou Govern, el qual es proposa desenvolupar una política que delimiti les privatitzacions dels bancs estatals i les empreses estratègiques com els hidrocarburs, permeti un "creixement amb rostre humà" per combatre la pobresa i impulsi la convivència pacífica amb el Pakistan.

N.R. NARAYANA MURTHY (1946-) ▶

Director i cofundador el 1981 d'Infosys Technologies, empresa índia de *software* assentada a Bangalore. Infosys compta amb més de 36.000 treballadors, distribuïts en 30 oficines

arreu del món, 13.000 dels quals treballen al campus Electronic City a Bangalore. És una empresa competidora en el mercat europeu i nord-americà del *software* personalitzat, amb guanys de 1.590 milions de dòlars l'any 2004. El 1999 es converteix en la primera empresa índia que entra a cotitzar a l'índex Nasdaq de Nova York, fet que li permet quadruplicar el valor de les seves accions.

Es considera defensor del lliure mercat, i ell mateix s'autoanomena capitalista compassiu. El 1996, la seva empresa crea la Fundació Infosys a l'Estat de Karnataka, que treballa en les àrees d'atenció mèdica, rehabilitació social, educació, art i cultura. Actualment aquesta tasca s'ha estès a altres estats indis.

AMARTYA SEN (1933-) ▶

Economista i filòsof indi, ha rebut el premi Nobel d'Economia (1998) i el premi Bharat Ratna (1999) –distinció suprema i màxim reconeixement civil a l'Índia–, per les seves investigacions sobre el benestar econòmic que han permès una millor comprensió dels mecanismes que provoquen la fam i la pobresa, i per la seva defensa i acció política a favor dels més pobres.

Les seves aportacions en el camp del desenvolupament econòmic, com la creació d'un índex per mesurar la pobresa, han tingut una influència considerable en la formulació de l'Informe sobre Desenvolupament Humà del PNUD. Segons Sen, la globalització ha d'anar acompanyada d'un progrés social, ja que les societats poden patir cops quan són obligades a una major competitivitat a causa de la integració econòmica. Les seves tesis també assenyalen que la igualtat entre les persones i la distribució del benestar mai no es podrà resoldre del tot, ja que l'habilitat per aprofitar la igualtat d'oportunitats varia en cada persona.

VANDANA SHIVA (1952-) ▶

Ecologista, feminista, activista a favor dels drets dels pobles i filòsofa de reconegut prestigi internacional. Filla d'un conservador forestal i d'una agricultora amant de la natura, Vandana Shiva és doctora en ciències físiques i autora de nombrosos assaigs relacionats amb l'ecofeminisme, el desenvolupament, la biodiversitat, la biopirateria, la biotecnologia, i els drets de propietat intel·lectual.

El 1982 funda l'institut independent Research Foundation for Science, Technology and Natural Resources Policy dedicat a la recerca d'alta qualitat sobre significatius aspectes socials i ambientals, en estreta relació amb els moviments socials i les comunitats locals. El 1991 funda *Navdanya*, un moviment nacional per a la protecció de la diversitat i integritat dels recursos vius, especialment de les llavors autòctones. Les seves contribucions han permès canviar la pràctica i els paradigmes de l'agricultura i l'alimentació.

Shiva ha estat un element important de pressió sobre el Banc Mundial i ha iniciat els majors moviments d'oposició a l'Índia a les polítiques de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), especialment en aspectes relacionats amb la propietat intel·lectual i l'agricultura.

ARUNDHATI ROY (1961-) ▶

Novel·lista i activista de la pau i dels drets humans. Després de la seva infantesa a Kerala, viatja a Delhi on estudia arquitectura. El 1984 coneix el seu segon marit, Pradeep Kishen, director de cinema. Intervé en algunes pel·lícules i n'escriu el guió d'altres, inclosa una sèrie televisiva. Guanyadora del Premi Booker el 1997 per la novel·la *El Déu de les coses petites*, Roy escriu *El final de la imaginació*, una crítica a les polítiques del Govern indi en resposta a les proves d'armes nuclears. A *The Cost of Living* censura els gegantescos projectes de preses hidroelèctriques a diferents estats. El 2002 és acusada de desacatament per la Cort Suprema de Nova Delhi, en acusar al tribunal de silenciar les protestes contra els projectes de preses del riu Narmada. El 2005 publica *Retòrica Bèlica* on denuncia el creixent militarisme i la violència racial i religiosa arreu del món, i critica les ideologies que fan de la paraula ètnia un sinònim de nació.

Fonts ▶

Académie Universelle des Cultures: www.academie-universelle.org / Biografies de Líders Polítics: www.cidob.org/bios / Chennai Online: www.chennaionline.com / Columbia University Press / ELPE. Enlaces Latinoamericanos para Economistas: www.geocities.com/WallStreet/Floor/9680/nobel.htm / Enciclopèdia Britànica / Wikipèdia: en.wikipedia.org / Forum Barcelona 2004: www.barcelona2004.org / Frontline – India's National Magazine: www.frontlineonnet.com / www.globalsecurity.org / Gran Enciclopèdia Catalana / www.mujireshoy.com / Nobelprize.org: <http://nobelprize.org/economics/laureates/1998/sen-autobio.html> / Research foundation for science, technology and ecology (RFSTE): www.vshiva.net / Revista Medi Ambient, tecnologia i cultura: www.gencat.net/mediamb/revista/rev30-11.htm / Seminar Web edition: www.india-seminar.com / The Right Livelihood Award: www.rightlivelihood.org/recipient/v-shiva.htm